

226608

***A Szovjetunió
Kommunista (bolsevik)
Pártja történetéhez***

***Harc az Oroszországi Szociáldemokrata Munkáspárt
megteremtéséért. (1883—1901)***

I. FEJEZET

A MAGYAR MUNKASMOZGALMI INTÉZET
KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL KIADJA
A MAGYAR FOTÓ DIA OSZTÁLYA
BUDAPEST, 1951

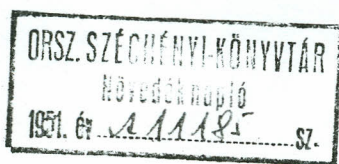
TUDNIVALÓK

A BESZÉLŐ KÉPEK előadásszövegeit és filmdiasorozatait az illetékes megyei tanács népművelési alosztálya díjtalanul kölcsönzi. Az odaszállítás költségei a kölcsönző hivatalt, a visszaszállítási költségei a kölcsönvevőt terhelik. Közérdek, hogy a szövegekönyveket és a filmdiasorozatokat felhasználásuk után azonnal visszaküldjük a Megyei Tanács Népművelési Alosztály címére. A kölcsönzött előadásszövegekért, a diasorozatokért a kölcsönvevő hivatal anyagi felelősséggel tartozik. A szöveget változtatni (áthúzni, stb.) nem szabad. Különösen kíméljük a filmdiasorozatokat a karcolástól.

A vetítettképes előadásokkal kapcsolatos tapasztalatok, indítványok és észrevételek közlését a Magyar Fotó Dia- osztálya (Landler Jenő-utca 28.), bárkitől köszönettel veszi.

Az 1949., 1950., 1951. oktatási évadban megjelent vetítettképes előadásszövegek és filmdiasorozatok címjegyzéke a füzet borítólapjának hátsó oldalán található.

6608

Felelős kiadó: Csongrádi István

2708. — Merkantil-nyomda, Budapest. Fel. vez.: Várna Gergely.

I. FEJEZET

**Harc az Oroszországi Szociáldemokrata Munkáspárt
megteremtéséért. (1883—1901)**

I. FEJEZET

Harc az Oroszországi Szociáldemokrata Munkáspárt megteremtéséért. (1883—1901)

1. Vetített szöveg:

... a XIX. század vége Oroszországban a legélesebb ellentmondást találja az egész társadalmi fejlődés szükségletei és a feudálizmus között, amely a földesúri, nemesi nagybirtok formájában, a gazdálkodás robotrendszerének formájában, a gazdasági fejlődés akadályát, az elnyomás, a barbarizmus, a kegyetlenkedések számtalan formájának forrását képezte az orosz életben.
Lenin.

2. A paraszti és földesúri földek tipikus megoszlása két orosz faluban az 1861-es reform után. A földesúri földek fekete tengeréből, mint apró szigetek emelkednek ki a szétszórt paraszti parcellák. Oroszországban a jobbágyfelszabadítás után 10 és félmillió parasztcsaládnak 75 millió gyeszjatin földje volt, míg összesen 30 ezer földbirtokos 70 millió gyeszjatin földet birtokolt.
3. Az éhínséges 1891-es évben, de más években is, a parasztok ezrei vándoroltak a városok felé, hogy ott munkát találjanak, vagy koldulással tengessék életüket.
4. Az oszlopok az oroszországi gyárak és ezeken belül a gőzgépeket alkalmazó gyárak számát mutatják 1866-ban és 1890-ben. Ezek szerint 1866-ban 644 gyár működött és közülük 307 használt gőzgépeket, míg 1890-ben már 951 gyár működött és közülük 694-ben voltak gőzgépek.
„A nagyvállalatok — állapította meg Lenin— mind nagyobb számban térnek át a gőzgépek használatára. Minél nagyobbak a gyárak, annál több közöttük a gépesített üzem”.
5. A kőszéntermelés emelkedése Oroszországban. Míg 1867-ben 26.7 millió pud és 1877-ben 110.1 millió pud kőszéntermeltek, addig 1887-ben a kőszéntermelés 276.8 millió pudra emelkedett. Ez húsz év alatt a termelés több mint húszszorosára való emelkedését jelentette.

viselhetetlen munkafeltételek, a nyomorúságos lakás, a pihenés hiánya okoztak.

Lenin.

23. A 70-es évek kiváló munkás-forradalmára volt Pjotr Alexejev szövőmunkás, Forradalmi agitációt folytatott a munkások között és egyik gyárból a másikba ment, hogy megszervezze a forradalmi munkás-tanulóköröket. Amikor forradalmi munkájáért letartóztatták, a bíróság előtt 1877. március 10-én beszédet mondott, amelyet a következő szavakkal fejezett be: „Felemelkedik a milliányi munkásnép izmos keze és a katonaszuronyokkal körülvevett despotizmus járma porrá omli”.
24. J. O. Zaszlavszkij a „Dél orosz Munkásszövetség” megalapítója 1875-ben, Viktor Obrorszkij és Sztjepán Halturin az „Orosz Munkások Északi Szövetségének” megalapítója 1878-ban.

Amikor 1875-ben megalakult a „Dél orosz Munkásszövetség” és 1878-ban az „Észak orosz Munkásszövetség”, ezek a munkásszervezetek távol álltak az orosz szocialisták irányzatától. Ezek a munkásszervezetek politikai jogokat követeltek a nép számára és harcolni akartak ezekért a jogokért. . . .” — írta Lenin.

25. A munkásság kezdetben ösztönös sztrájkharcokat folytatott a tőkés ellen. A hírhedt Morozov-gyár munkásai 1885-ben nagy sztrájkjuk megkezdése előtt, megbeszélést tartanak.

Erről a sztrájkról írta Lenin:

„Ez a hatalmas sztrájk igen erős hatást gyakorolt a kormányra, amely rájött, hogy a munkások, ha együtt cselekszenek, veszélyes erőt képviselnek, különösen akkor, ha . . . határozott követelésekkel lépnek fel”.

26. A Morozov-gyári sztrájk két kitűnő munkás-vezetője: P. A. Mojszejenko és V. Sz. Volkov.

27. Vetített szöveg:

Az orosz forradalmi szociáldemokrácia előfutárai voltak a forradalmi demokrata felvilágosítók:

„. . . az élenjáró harcos szerepét csak az a párt töltheti be, amelyet élenjáró elmélet irányít. És, hogy valamennyire is konkrétan elképzelhesse, mit jelent ez, emlékezzék az olvasó az orosz szociáldemokráciának olyan előfutáira, mint Herzen, Bjezinszkij, Csernyisev-szkij és a 70-es évek forradalmárainak ragyogó csoportja. . . .”

Lenin: Mit tegyünk.

28. Herzen és lapja a „Poljarnaja Zvezda“, vagyis „Sarkcsillag“ és a híres, külföldön megjelent és csempésúton Oroszországba szállított „Kolokol“ — vagyis „Harang“.
29. Bjelinszkij 1848-ban tüdővészben halt meg. A halál mentette meg a Péter-Pál erődtől, ahová a cár, forradalmi írásaiért be akarta börtönöztetni. Bjelinszkij egyik Gogolynak küldött levelében ezt írta:
 Irigyeljük unokáinkat és dédunokáinkat, akik 1940-ben láthatják majd Oroszországot, amint a művelt világ élén áll, megszabja mind a tudomány, mind a művészet törvényeit és fogadja az egész felvilágosult emberiség tiszteletét....
30. Csernisevszkijt a világhírű orosz gondolkozót, a cár mint „állami bűnözőt“ szégyenletes módon megfosztja polgárjogaitól.
 „Csernyisevszkij — írta Lenin — következetes és harcos demokrata volt. Műveiből az osztályharc szelleme áradt.... Utópikus szocializmusa ellenére kiemelkedően mélyenjáró kritikusa volt a kapitalizmusnak.
31. Plechanov és az általa vezetett „Munka Felszabadítása“ csoport többi alapítói: Középen Plechanov, a csoport vezetője, baloldalt felül, Axelrod, alul Deutsch, jobboldalt felül Ignatov és alul Vera Zaszulics.
 A „Munka Felszabadítása“ csoport legfőbb érdeme — állapította meg Lenin — az orosz szociáldemokrácia megalapítása. A „Munka Felszabadítása“ csoport azonban csak elméletileg alapította meg a szociáldemokráciát és az első lépéseket tette meg a munkásmozgalom felé“.
32. Vita Fedoszejev marxista tanulókörben, Kazányban, Plechnov „Nézeteltéréseink“ című munkájáról, amelyben leszámolt a narodnyik nézetekkel.
33. Vetített szöveg:
az előrehaladott munkások szociáldemokraták voltak: Sokan közülük személyesen is résztvettek a narodvoljecek és a szociáldemokraták között lezajlott vitákban, amelyek az orosz forradalmi mozgalom áttérését jelezték a paraszti és összeesküvő szocializmusról a munkásszocializmusra.
 Lenin.
34. Lenin diákkorában. Lenin 1887. augusztusában beiratkozott a kazányi egyetemre. Hamarosan kapcsolatot teremtett az ottani forradalmárokkal és tevékenyen résztvett a forradalmi körök megszervezésében.

35. Lenin a kazáni egyetem diákjainak egy megbeszélésén. 1887. decemberében forrongás kezdődött a kazányi egyetemen. Lenin a legtevékenyebben résztvett mind az akciókat előkészítő tanácskozásokon, mint magukban az akciókban.
36. Kokuskino falu a kazányi kormányzóságban. Lenint az egyetemmozgalmakban való részvétele miatt 1887. decemberében kizárták az egyetemről és Kokuskino faluba száműzték.
37. Az első oroszországi munkás tanulókörök 1883. és 1894. között. A kazáni tanulókör tagja volt 188-ban a fiatal Lenin. A szamarai tanulókörnek pedig egyik alapítója és szervezője volt Lenin 1893-ban. Felül a kazányi vár látható, ahová Lenint bezárták, alul a szamarai könyvtár, melynek szorgalmas látogatója volt.
38. Ipari felendülés Oroszországban a múlt század utolsó évtizedében. Az első három oszlop azt mutatja, hogy a vasútvonalak hossza 1890-ben 663 kilométer, 1894-ben 2336 kilométer, 1899-ben pedig már 5248 kilométer volt. A második három oszlop, a nyersolajtermelés rohamos fejlődését mutatja. Míg 1890-ben ez 242 millió pudot, 1895-ben 384 millió pudot tett ki, addig 1902-re már elérte a csaknem 638 millió pudos mennyiséget.
39. Hasonló rohamos fejlődést mutat a szén és nyersvastermelés is. A széntermelés számai millió pudokban az 1890, 94, 97. és 99. években, 367, 535, 684 és 853, míg a nyersvastermelés számai ugyanebben az időben 56, 81, 115 és 165 ugyancsak millió pudokban. Mindezek alapján írta Lenin 1899-ben:
 ...az elmúlt évtized... a lázas tevékenység időszaka, amely, mint minden kapitalista fellendülés, elkerülhetetlenül válsághoz vezet. Azonban másképp, mint ugrásokkal, a kapitalista fejlődés egyáltalán nem haladhat.
40. A térkép a híres Lenin által irányított 1896-os nyári textilesztrájkot mutatja Pétervárott. A kis gyárépületek azokat a textilgyárakat ábrázolják, amelyben a munkások egységesen sztrájkba léptek. A térképbe rajzolt grafikon pedig az oroszországi sztrájkok számát mutatja a 90-es években. Eszerint 1893-ban 22, 1894-ben 34, 1895-ben 68, 1896-ban 118, 1897-ben 145, 1898-ban pedig már 215 sztrájk volt Oroszországban.
41. Lenin, mint a pétervári „Harci szövetség a munkásosztály felszabadítására” szervezője és vezetője, egy illegális munkör ülésén vesz részt. Lenin felesége, Krupszkaja, így emlékezett meg erről a munkáról:

„Vlagyimir Iljics a munkásoknak Marx „Tökéjét” olvasta fel és magyarázta meg. A foglalkozás második felében pedig kikérdezte őket munkájukról, munkaviszonyaikról. Az elmélet és gyakorlat összekapcsolása — ez jellemezte Vlagyimir Iljics munkáját a tanulókörökben”.

42. Lenin beszélget a tanulókör egyik munkástagjával. Lenin személyesen foglalkozott a munkás szervező-káderek felkutatásával és nevelésével. Megtanította őket arra, hogyan agitáljanak, hogy bírják cselekvésre a munkástömegeket.
43. A pétervári „Harci szövetség a munkásosztály felszabadítására” tevékeny tagjai. Középen Lenin, a szervezet alapítója és vezetője, baloldalt felül Radcsenko és alul Babuskin, jobboldalt felül Krupszkaja és alul Selgunov.
44. Az „öregék” csoportja, a pétervári „Harci Szövetség” alapítói. Állnak balról jobbra: Zaporozsec és Vanyejev, ülnek Sztarkov, Krzsizsamovszkij, Lenin és Martov. A kép 1897. februárjában készült.
45. A pétervári „Harci szövetség” kapcsolatai más városok szociáldemokrata szervezeteivel. 14 város szervezeteivel létesítettek állandó kapcsolatot a cári Oroszország minden táján és ezzel nagyban elősegítették a szociáldemokrata párt megalakítását.
46. Munkások illegális május elsejei ünnepe a múlt század végén, egy Pétervár melletti kirándulóhelyen.
47. Lenin egy illegális gyűlésen felszólal a narodnyikok ellen. Lenin huga erről később így emlékezett meg:
„Lenin az őt jellemző merészséggel szólalt fel, tudásának teljes fegyverzetében és meggyőződése teljes erejével. Ennek a felszólalásnak nagy jelentősége volt. Sok mindent megmagyarázott a fiatal marxistáknak, támaszt adott nekik, előre vitte őket”.
48. Lenin elvtársi körben felolvassa a „Kik azok a nép barátai” és hogyan harcolnak a szociáldemokraták ellen?” című könyvének kéziratát.
„A narodnyikizmus — írta Lenin — ma már reakciós és káros emélet, amely megzavarja a társadalmi gondolkodást, amely elősegíti az egyhelyben tapogást és az ázsiai elmaradottság minden formáját”.
49. A pétervári vizsgálati fogház, ahol Lenin ült 1895. decemberétől 1897. februárjáig, amikor Szibériába száműzték.
50. A pétervári vizsgálati fogház 193-as számú zárkája, amelyben Lenint fogva tartották. Lenin harci tevékenysége a börtönben

65. Sztálin és küzdőtársai: Kechoveli, Culukidze és Kurnatovszkij, a kaukázusi forradalmi szociáldemokrata mozgalom vezetői, „Brdzola”, vagyis „Harc” című illegális újság megteremtői.
„A „Brdzola’ — írja Berija elvtárs — vezető elvévé tette az „Iszkra’ eszméjét az egységes forradalmi párt megszervezéséről, a forradalmi marxizmus eszméinek szélekörű propagandája és agitációja révén”.
66. Sztálin 1901-ben Tifliszben, a város szívében, az ottani munkások május elsejei gyűlésén beszédet mond.
67. Sztálin Batumban felhívást ír. Batumban Sztálin rendkívül tevékeny forradalmi munkát fejt ki: felveszi a kapcsolatot a legfejlettebb munkásokkal, illegális nyomdát rendez be, lán-goló tartalmú röpcédulákat ír, kinyomatja és terjeszti azokat. 1902. március 9-én Sztálin vezeti a batumi munkások nagy-szerű tüntetését. A tüntetést katonaság segítségével tudták csak szétoszlatni.
68. Sztálin, a kaukázusi forradalmi marxisták vezetője a század-forduló idején.

Szerkesztette a Moszkvában, orosznyelven megjelent Szemléltető Album
kép- és szöveganyagának felhasználásával

RÉTI LÁSZLÓ

a Magyar Munkásmozgalmi Intézet

igazgatója

A „BESZÉLŐ KÉPEK” 1949., 1950., 1951. oktatási évadban megjelent előadásszövegeinek és filmdiasorozatainak címjegyzéke:

SZABAD FÖLD TÉLI ESTÉK:

- A Nagy Októberi Szocialista forradalom (Sz.—1. sz.)
Képek a szovjet kolhozok életéből (Sz.—2. sz.)
Szovjetunió, a béke őre (Sz.—3. sz.)
Sztálin élete (Sz.—4. sz.)
Moszkva felé tekint a világ (Sz.—5. sz.)
A szovjet falu kultúrélete (Sz.—6. sz.)
Felszabadult ország — felszabadult nép (Sz.—8. sz.)
Országos Mezőgazdasági kiállítás és Tenyészállatvásár
(Sz.—9. sz.)
Aratás a nagyszénási „Dózsa” termelőszövetkezetben
(Sz.—10. sz.)
Boldog jövőnk — ötéves tervünk (Sz.—11. sz.)
800 millió ember a békéért (Sz.—11. sz.)
A koreai nép harca a szabadságért (Sz.—13. sz.)
Második parasztküldöttségünk útja a Szovjetunióban (Sz.—14. sz.)
Képek néphadseregünk életéből (Ez.—15. sz.)
Faekétől a traktorig (Sz.—16. sz.)
Hogyan él a péri „Micsurin” termelőcsoport parasztsága
(Sz. 17. sz.)
Hogyan él a kistormási „Dózsa” termelőszövetkezet parasztsága
(Sz.—18. sz.)
A gyapottermelés (Sz.—19. sz.)
Zöld futószalag (Sz.—20. sz.)
Sport: egészségvédelem (Sz.—21. sz.)
Tartsuk tisztán házunk táját (Sz.—22. sz.)
A legfontosabb növényápolási munkák (Sz.—23. sz.)
Látogatás a kiskirályági „Ifjú Gárda” termelőszövetkezetben
(Sz.—24. sz.)
Bányász munka, szép mesterség (Sz.—25. sz.)
Erdőgazdaságunk (Sz.—26. sz.)
A talaj szerkezete és élete (Sz.—27. sz.)
A nép fiai a hadseregben (Sz.—28. sz.)
Hogyan védekezzünk a tüdővész ellen (Sz.—29. sz.)

Képek a Szovjetúnióból:
Képek a Szovjetúnióból (Szu.—1. sz.)
Tavasza a kolhozban (Szu.—2. sz.)

Természettudományi:
A csillagos ég (T.—1. sz.)
Az állattenyésztés új útjai (T.—2. sz.)
Micsurin a természet nagy átalakítója (T.—3. sz.)
A növények élete (T.—4. sz.)
A világ, amelyben élünk (T.—5. sz.)
Az ember származása (T.—6. sz.)

Művészet:
A szovjet festőművészet (M.—1. sz.) (Színes üvegdiapozitív)

Mesék:
Mese az aranykakasról (M.—2. sz.)
A cár és a madár (M.—3. sz.)

Híradó:
Győr-Sopron, Hajdú-Bihar, Pest, Veszprém, Zalamegyei híradó
(H.—1. sz.)

Játék filmek:
Az ezred fia
Mr. Twiszter
Sztálingrádi csata I—II. rész.
Az ifjú gárda I—II. rész.
Aki a népnek vermet ás

Aktuális:
Május elseje a dolgozók harcász ünnepe (A.—1. sz.)
Magyarország felszabadulása (A.—2. sz.)
Nők harca a békéért (A.—3. sz.)

Ismerd meg hazádat!
Az aggteleki cseppkőbarlang (I.—1. sz.)

226608

***A Szovjetúnió
Kommunista (bolsevik)
Pártja történetéhez***

II. FEJEZET

***Az Oroszországi Szociáldemokrata Munkáspárt
megalakulása***

***A Párton belül létrejön a bolsevikok
és a mensevikek frakciója (1901–1904)***

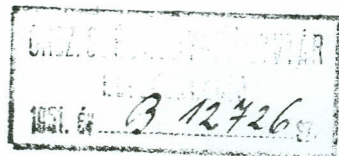
A MAGYAR MUNKÁSMOZGALMI INTÉZET
KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL
KIADJA
A MAGYAR FOTÓ DIA-OSZTÁLYA
BUDAPEST 1951.

TUDNIVALÓK

A BESZÉLŐ KÉPEK előadásszövegeit és filmdiasorozatokat az illetékes megyei tanács népművelési alosztálya díjtalanul kölcsönzi. Az odaszállítás költségei a kölcsönző hivatalát, a visszaszállítási költségei a kölcsönvevőt terhelik. Kérdés, hogy a szövegkönyveket és a filmdiasorozatokat felhasználásuk után azonnal visszaküldjük a Megyei Tanács Népművelési Osztály címére. A kölcsönzött előadásszövegekért, a diasorozatokért a kölcsönvevő hivatal anyagi felelősséggel tartozik. A szöveget változtatni (áthúzni, stb.) nem szabad. Különösen kíméljük a filmdiasorozatokat a karcólástól.

A vetített képek előadásokkal kapcsolatos tapasztalatok, indítványok és észrevételek közlését a Magyar Fotó Dia-osztálya (Veres Pálné-utca 9.), bárkitől köszönettel veszi.

Az 1949., 1950., 1951. oktatási évadban megjelent vetített képek előadásszövegei és filmdiasorozatok címjegyzéke a füzet borítólapjának hátsó oldalán található.

Felelős kiadó: Csongrádi István

205. — Merkantil-nyomda, Budapest. Fel: vez.: Várna Gergely

II. FEJEZET

Az Oroszországi Szociáldemokrata Munkáspárt megalakulása A Párton belül létrejön a bolsevikok és a mensevikek frakciója

(1901—1904)

1. Vetített szöveg:
A tizenkilencedik század végén Európában ipari válság tört ki. Ez a válság hamarosan Oroszországot is magával ragadta.
2. A válság éveiben 3088 vállalatot, üzemet csuktak be és az elbocsájtott munkások száma 111.470 volt. Lenin írta ekkor: „A felvirágzást válság követte. A gyárosok áruja nem kelnek el, nyereségük csökken, a csődbejutottak száma emelkedik, a gyárak csökkentik a termelést, szélnek eresztik a munkásokat, akik egy falat kenyér nélkül maradván, tömegesen az utcára kerülnek”.
3. A válság következtében rohamosan csökkent a vasútépítkezés. Míg 1900-ban 3.364 verszt vasútvonalat építettek, addig 1901-ben 3.218-at, 1902-ben 1147-et, 1903-ban pedig csak 763-at.
4. Ugyancsak erősen csökkent a nyersvastermelés is. Ez 1900-ban 177 és fél millió pudot tett ki, míg 1901-ben nem egészen 173, 1902-ben 156 és fél, 1903-ban pedig 149 millió pudra esett vissza.
5. „Az ipari válság, a munkanélküliség — írja a Párttörténet — nem tartóztatták fel és nem gyöngítették a munkásmozgalmat. Ellenkezőleg, a munkások harca egyre forradalmibb jellegűt öltött 1901-ben Pétervárott az Obuchov-gyárban, amely katonai üzem volt, a május elsejei sztrájk véres összeütközéssé fajult a munkásság és katonaság között. A munkások kövekkel és gerendákkal harcoltak a cári katonaság ellen. Képiünk ezt a véres összeütközést mutatja.
6. 1902 márciusában a batumi munkások Sztálin vezetésével

hatalmas sztrájkot és tüntetést szerveztek a gyárosok és a cári önkényuralom ellen. Ahogy a Párttörténet megállapítja: „A batumi tüntetés mozgásba hozta Dél-Kaukázus munkás- és paraszt tömegeit”.

7. „Ugyancsak 1902-ben — írja a Párttörténet — Rosztovban, (a Don mentén) nagyméretű sztrájk tört ki. . . . A sztrájk megmozgatta az összes munkásokat, a városon kívül megtartott gyűléseken rövid néhány nap leforgása alatt 30.000 munkás jött össze”. Képünk az egyik ilyen sztrájkgyűlést mutatja.

8. Vetített szöveg:

„A munkásmozgalom utat tört magának és haladt előre. A külön-külön csergedező patakocskák egy áramlatba futottak össze, a mozgalom osztályjellegét kapott és fokozatosan a politikai harc útjára tért át. A munkásmozgalom meglepő gyorsasággal növekedésnek indult”.

Sztálin.

9. A térkép azokat a városokat mutatja, amelyekben a legkiemelkedőbb sztrájkmozgalmak, munkástüntetések, diákzavargások és parasztzavargások voltak. A grafikon azt ábrázolja, hogy a sztrájkolók száma Oroszországban 1900-ban nem egész 30 ezer, 1901-ben 32 ezer, 1902-ben majdnem 37 ezer, 1903-ban pedig már csaknem 87 ezer volt.
10. A cár könyörtelen megtorló hadjáratot indított a forradalmi munkásmozgalom ellen. A Lenini Iszkra 1902 decemberi száma írta a donmenti Rosztovból: „Folyik az itteni munkások könyörtelen kitoloncolása. A férfiakat elszakítják családjuktól és vasúton elszállítják 100 km-en túlra. Egyelőre rengeteg munkás van letartóztatva. Körülbelül 300-at kitoloncoltak. Újabb házkutatásokat, a rendőri felügyelet alatt állók újabb bebörtönzését és kitoloncolását várják”.
11. Az Iszkra egyik számában közölte ezt a karikatúrát. A „jószívű” cár kenetteljes mosollyal írja alá a rendelkezést, melynek értelmében a földesurak, gyárosok és pópák a mindentható kancsuka segítségével nyomják el a népet.
12. A nép legjobbjainak hosszú sora vonult szakadatlanul a hómezőkön át, a szibériai száműzetésbe.
13. Vetített szöveg:
Lenin a száműzetésből kiszabadulva, megszervezte és szerkesztette az Iszkra (Szikra) című forradalmi marxista ujságot. „Az Iszkra — írja a Párttörténet — széleskörű kampányt folytatott a párt kiépítésének lenini tervéért, a párt erejének összefogásáért, a párt II. kongresszusáért, a forradalmi szo-

ciáldemokráciáért, az ökonomisták ellen, az opportunisták minden néven nevezendő válfajai ellen, a revizionisták ellen”.

14. A térkép azt mutatja, hogyan jutott el a külföldön szerkesztett és nyomtatott Iszkra Oroszországba. Az Iszkrát Stuttgartban, Genfben, illetve Londonban készítették és onnan került a legkülönbözőbb utakon Oroszországba, ahol az Iszkra „ügynökeinek” széles hálózata juttatta el illegálisan a lapot a munkástömegekhez.
15. Az Iszkra „ügynökei”, akik önfeláldozó bátorsággal és leleményességgel végezték munkájukat. Róluk írta Lenin: „Az ügynököknek ez a hálózata lesz éppen annak a szervezetnek a váza, amelyre nekünk szükségünk van: eléggé nagy ahhoz, hogy az egész országot átfogja; eléggé nagy és sokoldalú ahhoz, hogy szigorú és részletes munkamegosztást hajthasson végre; eléggé állhatatos ahhoz, hogy minden körülmények között, minden „fordulat” és meglepetés esetén is tántoríthatatlanul folytatni tudja munkáját”.
16. Munkások olvassák az Iszkrát. „Oroszország szociáldemokrata szervezeteiben — olvassuk a Párttörténetben — az Iszkra irányzata győzött”.
17. A marxista párt szervezetének lenini terve. Az illegális párt vezetőszervei: a Központi Lap és a Központi Bizottság. A helyi bizottság tervezett alcsoportjai: a propagandisták, a diákifjúság, az értelmiség, az illegális anyag szállítását, a nyomtatást végző csoportok, az illegális okmányokat beszerző, a lakásszerző, a spiclielhárító, a katonai, a fegyverszerző és végül a pártszervezet anyagi bázisát biztosító pénzügyi-gazdasági csoport. A helyi (városi) bizottság irányítja a körzeti (kerületi) csoportot is, amely a gyári, üzemi albizottságok közvetlen irányító szerve. Az üzemi, gyári albizottságok mellett a következő hatféle kör létesítendő: az irodalmi termékeket terjesztő, az illegális irodalmi termékeket olvasó és megvitató, a kémeket, spicliket kinyomozó, a szakszervezeti mozgalmat és a gazdasági harcokat vezető kör, valamint az agitátorok és propagandisták köre és a harcos kör, amelynek feladata tüntetések, börtönből való kiszabadítások és egyéb harci akciók végrehajtása.
18. Lenin a 900-as évek elején. Ebben az időben írta Lenin az Oroszországi Szociáldemokrata Munkáspárt programtervezetében: „Ahhoz, hogy a társadalmi forradalmat végrehajthassa, a proletáriátusnak ki kell harcolnia a politikai hatalmat, mely őt a helyzet urává teszi és lehetővé teszi számára a

- nagy cél felé vezető úton álló összes akadályok leküzdését. Ebben az értelemben a proletáriátus diktatúrája — a társadalmi forradalom elengedhetetlen politikai feltétele”.
19. Az Iszkra irányzatának győzelme Oroszországban. A térkép az Iszkrához csatlakozott szociáldemokrata szervezeteket mutatja. Ezek képezték az oroszországi szervezetek túlnyomó többségét. Ahogy Lenin később megállapította:
„A régi Iszkra győzelmes harcot vívott az „ökonizmussal” a forradalmi szociáldemokrácia elveinek védelmében. Az öntudatos proletáriátus egész színe-virága az Iszkra oldalára állt”.
 20. A kaukázusi Iszkrások csoportja, élükön vezetőjük, Sztálin elvtárs. „A kaukázusi lenini iszkrás szervezet — írja Sztálin rövid életrajza — az opportunizmussal vívott elszánt és kérelhetetlen harcban alakult meg és nőtt fel. Legtekintélyesebb szervezője és irányítója Sztálin volt, akit már akkor a munkások tanítómesterének neveztek a batumi dolgozók”.
 21. Újévi összejövetel ürügyével Sztálin elvtárs megszervezi a szociáldemokrata körök vezetőinek illegális konferenciáját. A konferencia egy vezető csoportot jelöl ki Sztálin elvtárs irányítása alatt, mely csoport gyakorlatilag az Oroszországi Szociáldemokrata Munkáspárt lenini iszkrás irányzatú Batumi Bizottságnak szerepét tölti be.
 22. Vetített szöveg:
„Csak a munkásosztály megbízható támasza az igazi demokráciának. Ezért az oroszországi demokratikus mozgalom szempontjából rendkívül nagy jelentősége van annak a kérdésnek, — élére tud-e állni a munkásosztály az általános demokratikus mozgalomnak, vagy pedig a mozgalom uszályhordozója lesz-e az „intelligencia”, azaz a burzsoázia segéderejeként. Ehhez a vezető szerephez azonban a munkásosztályt önálló politikai párttá kell szervezni”.
- Sztálin.
23. A Sztálin által szerkesztett gruziai pártlap. A lap Sztálin egyik legjobb munkatársának, Klechovelinek képét közli annak halála alkalmából.
 24. Sztálint hatalmas forradalmi pártszervező munkája közben 1902 áprilisában Batumban letartóztatták.
 25. A batumi börtöncella, amelyben Sztálint 1902 áprilisától 1903 áprilisáig, tehát egy éven keresztül fogva tartották.
 26. 1903 márciusában megalakult az Oroszországi Szociáldemokrata Munkáspárt Kaukázusi Szövetségi Bizottsága. Sztálint,

aki a batumi börtönben ült, távollétében bevásztották a bizottságba. Képünk a bizottság tagjait mutatja.

27. Sztálint a börtönből nem engedték szabadon, hanem Szibériába száműzték. Képünk azt mutatja, hogyan szállítják el Sztálint és társait, erős csendőri fedezet mellett, Gruziából Szibéria felé.
28. A munkásság forradalmi harca tovább fokozódott. 1903-ban Ukrajnában és a Kaukázusban általános sztrájk tört ki. A térképen azok a városok láthatók, ahol a legnagyobb sztrájkok voltak.
29. Vetített szöveg:
„A lenini elvek győzelme és az Iszkrának a lenini szervezeti tervért folytatott eredményes harca előkészítette a valószínű párt megalakításához szükséges fő feltételeket Most már össze lehetett hívni a párt II. kongresszusát. Az Oroszországi Szociáldemokrata Munkáspárt II. kongresszusa 1903 július 17-én nyílt meg”.

Párttörténet.

30. A kongresszuson 21 oroszországi és 5 külföldi szervezet 43 küldöttel, 51 szavazati joggal volt képviselve. A térkép azokat a helységeket mutatja, ahonnan küldöttek érkeztek a kongresszusra. A kongresszus üléseit Brüsszelben kezdte, majd a belga rendőrség üldözése következtében áttette székhelyét Londonba.
31. A kongresszus 51 szavazatának megoszlása pártállás szerint. Lenin hívei a „szilárd iszkrások”, vagyis forradalmi marxisták, 24 szavazattal rendelkeztek, Martov követői, a „puha iszkrások” 9 szavazattal, az ingadozó centrum 10 szavazattal, az Iszkra-ellenes jobboldali opportunisták pedig 8 szavazattal voltak képviselve.
32. Lenin felszólal a kongresszuson:
„Lenin elszántan védte a párt programját, a proletáriátus diktatúrájának eszméjét, a paraszti követelések támogatásának szükségességét a nemzeti önrendelkezési jogot. Lenin megsemmisítő csapást mért az opportunistákra, megvédte az iszra forradalmi programját és elérte, hogy a kongresszus ezt a programot megerősítette”.
33. Lenin jegyzetei a szervezeti szabályzat első pontjáról folytatott vita közben.
„Lenin olyan pártot akart alapítani, úgy akarta megszervezni a párt belső rendjét, hogy ez a párt ne hasonlítson a nyugateurópai pártokhoz, ahol békésen megférnek egymás

mellett a forradaimárok és az opportunisták A szervezeti szabályzat első pontja Lenin fogalmazásában az opportunisták ellen volt kiélezve”.

34. A kongresszus szavazásai a három fő kérdésben. A programot egyetlen tartózkodó kivétellel egyhangúan elfogadta a kongresszus. A szervezeti szabályzat első pontjának kérdésében Martov opportunista javaslatát 28 szavazattal fogadták el, a Lenin javaslatára leadott 22 szavazat ellenében. A párt központi vezető szerveinek megválasztásánál azonban a szilárd lenini csoport 24 szavazata ellenében csak 20 esett az opportunistákra. Ettől kezdve Lenin híveit többségieknek, oroszul bolsevikoknak, ellenfeleiket pedig kisebbségieknek, oroszul mensevikeknek nevezik.
35. Lenin harca a mensevikek bomlasztó tevékenysége ellen. „A II. kongresszus után a belső pártharc még élesebb lett. A mensevikek mindent elkövettek, hogy a II. pártkongresszus határozatait megghiúsítsák és a párt központi szerveit kezükbe ragadják”. Lenin kiterjedt levelezését mutatja ez a térkép, melyet a párt szétszakadásának idején folytatott, a forradalmi egység megteremtése érdekében.
36. Lenin „Egy lépés előre, két lépés hátra” című könyve első kiadásának címlapja. Lenin ebben a könyvében fejtette ki a bolsevik párt szervezeti alapelveit. „Okvetlenül meg kell értenünk — írta — az adott helyzetet és ki kell dolgoznunk a körösi ellen a pártserűségnek megfelelő, az opportunizmus ellen a szervezet forradalmi elveinek megfelelő, kitartó, de hajlíthatatlan elvi harcot”.
37. 22 bolsevik tanácskozása Genfben, Lenin vezetésével, 1904 augusztusában. „Ez a tanácskozás — írja a Párttörténet — „A párthoz” címzett felhívást fogadott el, amely a bolsevikok programja lett a III. kongresszus egybehívásáért folytatott harcban”.
38. A bolsevikok a III. kongresszusért folytatott küzdelem során három területi konferenciát tartottak Oroszországban. Az északi, a déli és a kaukázusi konferenciát. Mindhárom konferencia a párt III. kongresszusának haladéktalan egybehívása mellett nyilatkozott. Térképünk a három konferencia helyét és az azokra küldötteket választó szervezeteket mutatja.
39. A Többségi Bizottság irodájának tagjai: Lenin, Guszev és Zemljacska. „Lesz bátorságunk elismerni, — mondotta Lenin, felmérve a mensevikek bomlasztó tevékenységének eredményeit —, hogy a párt nem létezik és hozzáfogunk előlről, egészen előlről az igazi párt megteremtésének és megerő-

- sítésének munkájához. A gyakorlati kiutat a válságból mi a III. pártkongresszus haladéktalan egybehívásában látjuk”.
40. A térkép azokat az oroszországi pártbizottságokat ábrázolja, amelyek a III. pártkongresszus egybehívásának lenini javaslatát magukévá tették. A 28 teljesjogú Bizottság közül 21 — vagyis 75% — a III. kongresszus egybehívása mellett nyilatkozott.
41. Lenin lapja, a Vperjod, vagyis Előre, rendszeresen közölte a pártbizottságok határozatait a III. kongresszus egybehívásának kérdésében. A lap egyik száma közölte:
Az Északi Bizottság megbízta a Többségi Bizottságok Irodáját a kongresszus egybehívásával, melynek véget kell vetnie a nézeteltéréseknek. . . . 1905 február eleje. Az Oroszországi Szociáldemokrata Munkáspárt Északi Bizottsága.
42. Vetített szöveg:
Sztálin, — Lenin leghűségesebb és mindvégig következetes tanítványa és harcostársa — kimagasló szerepet játszott a Kaukázusban a mensevizmus eszmei szétzúzásában és a marxista párt ideológiai, szervezeti és taktikai alapjainak megvédésében.
43. Sztálin vitája a mensevikekkel. Ebben az időben írta Sztálin: „Lenin megadta az elméleti alapot. . . . Csak el kell fogadni ezt az elméletet és semmiféle opportunizmus nem férkőzhetik a közeledbe. Ebben van a lenini eszme jelentősége. Lenininek nevezem, mert az orosz irodalomban senki sem fejezte ki olyan világosan, mint Lenin”.

Szerkesztette a Moszkvóban, orosznyelven megjelent Szemléltető Album kép- és szöveganyagának felhasználásával

RÉTI LÁSZLÓ
a Magyar Munkásmozgalmi Intézet
igazgatója

I. fejezet.

Harc az Oroszországi Szociáldemokrata Munkáspárt
megteremtéséért.

(1883—1901).